

ØY-FOLKET

E.F-AVIS FOR HITRA

NR1

OG
FRØYA

JULI 1972

FELLESSKAP FOR HVEM?

I en avis som henvender seg til befolkningen i to utkantkommuner ville det ha vært naturlig å ta for seg distriktenes utsikter i et "forenet" Europa. En slik vurdering vil komme i det neste nr. av "Øy-folket". I første omgang skal vi forsøke å gi et bilde av hvilke krefter som står bak EF og som vil høste fruktene av en overnasjonal politikk i Vest-europeisk målestokk.

Hva skal EF brukes til? Hvis vi skreller bort alt salig hyrdeprat, blir vi sittende igjen med følgende sannhet: "Fellesmarkedet tjener den europeiske industrien som basis og eksersisplass for dens internasjonale konkurransekraft". Uttalelsen kommer fra en av grunnleggerne av EF - Walter Hallstein. Hvem skal så paradere på denne eksersisplassen? For å få svar på det må man igjen vende seg til dem som har makt innen EF - denne gang til selve EF-kommisjonen som har uttalt følgende om Fellesskapets industripolitikk i 1970-årene: "Kommisjonen har de siste årene gjentatte ganger gjort det klart at den slett ikke har til hensikt å hindre samarbeidsbestrebelsene (mellom foretakene), som Fellesmarkedet og dagens konkurranse krever og som Kommisjonen selv fremmer. Her er det av stor betydning at man fjerner alle slags hindringer som bremser den mellomnasjonale integrasjonen av foretakene i Fellesskapet. Sannsynligvis er oppbyggingen av en foretaksstruktur på fellesskapsnivå - som altså strekker seg over statsgrensene - den beste forberedelsen og i noen tilfeller selve forutsetningen for effektive etableringer på tredjemarkedet".

For å si det enklere: det er hovedsakelig de internasjonale gigant-konserner som kan oppfylle EF's målsetning. Alt snakk om at vi må gå inn i EF for å få kontroll med storkonsernene er ikke annet enn et dørselgerknep. EF er ikke interessert i noen slik kontroll. Kommisjonens ord er klare nok.

NEI TIL ROVDRIFT OG UFRIHET!

Når jeg går sterkt imot norsk medlemskap i EEC har det mange grunner. Jeg vil her forsøke å gjøre rede for de mest tungtveiende.

Vi vet alle idag at vi tar ut av naturen langt mer enn det som kunne synes å være "den naturlige andel" som vår generasjon kan utnytte, foruten at vi med vårt avfall er i ferd med å forpuste og forandre vårt og kommende generasjoners livsmiljø i et omfang som historien aldri har sett maken til. Det synes som om vi overhodet ikke tenker på våre etterkommere. Om vi ikke snart begynner å beherske vår griskhet er det fare for at ettertiden vil felle en hard dom over vår generasjon.

Disse advarsler som vi stadig hører har ikke etterlatt synlige spor i regjeringens markedsmelding. Tvert imot lokkes det med større økonomisk vekst, mer industrialisering innenfor "Felleskapet". Og samtidig heter det at vi må inn i EEC for å løse forurensningsproblemer. Men vi kan da vel ikke redusere problemene ved å øke veksten. Vi kan ikke få både gull og grønne skoger. Kanskje kan vi en stakkert stund få litt mer gull. Men det er helt sikkert at vi ikke kan få flere grønne skoger.

Idag har utenlandsk kapital kontroll med ca. 1/3 av privat, norsk industri. Disse tall trenger ikke i seg sjøl skape så stor uro, men utviklinga bør gjøre det. Den utenlandske kontroll med

norsk næringsliv er fordoblet på 10 år. Går vi inn i EEC vil takten øke. Hittil har vi hatt konsesjonslover som har kunnet bremse dette. Det finnes f.eks. lite vest-tysk aksjekapital i Norge. Med medlemskap vil nok dette forandre seg radikalt. Det er EEC erklærte mål at storkonsernene skal bli større og flere. For Norge vil det bety oppkjøp av norske arbeidsplasser. Da melder spørsmålet om sjølstende seg helt konkret. Skal kontrollen med norske arbeidsplasser ligge i Norge eller i utenlandske direksjoner? Poenget er at når utenlandske gigantselskaper etablerer seg her, så er det ikke for å gjøre norske lokalsamfunn en tjeneste, men for å vinne kontroll med norske råvarer og elektrisk kraft, og med norsk ferdigvareproduksjon i kampen om markeder og i konkurranse med andre internasjonale giganter. Kort sagt, storkapitalens behov for å øke sin profitt på folkets bekostning. Dessuten har de også anledning til å innføre fremmedarbeidere som er villige til å selge sin arbeidskraft billig.

Vi vet idag at det var storkapitalen som betalte oppbyggingen av Hitlers parti. Jeg tror ikke vi har ondt av å tenke tilbake på det, selv om det idag er Willy Brandt som står i spissen for Vest-tyskland. Men hvor lenge gjør han det, og har vi noen sikkerhet for hva slags folk som vil styre de største landene i EEC i framtida? Vi ser at de fascistiske bevegelser er dukket fram igjen. Utviklinga er tydelig. EEC-spørsmålet gjelder alvorligere ting enn tollpolitikk.

Liv Husby - Hestvika.

REDAKSJONEN

Arnfinn Aune - Sanstad

Ingvar Rostad - Hestvika

Ansvarlig utgiver: Folkebevegelsen
mot EEC på Hitra og Frøya.

EEC FOR FISKER ~~eller~~ KAPITALIST?

Vi er nettopp ferdig med stortingsdebatten om EEC-spørsmålet. Stortingsmann Rolf Fjeldvær gikk inn for EEC, og gjorde det ut fra et fiskeripolitisk synspunkt (Arbeider-Avisa, 9/6). Nå kan "fiskeripolitikk" være så mangt. Det er f.eks. godt mulig at trålrederne og storeksportørene står for helt andre interesser enn de småfiskerne kjemper for. Men disse motsatte interessene er sjølsagt alle sammen forskjellige former for det vi kaller fiskeripolitikk.

[H]vilke fiskeripolitiske interesser står så Fjeldvær for? Han snakker om å bedre lønnsevnen i fiskeriene. Dette er vi naturlig nok interessert i, hver og en av oss. Men hvilke tiltak skjuler det seg bak ei formulering som "bedra lønnsevne for fiskerinæringa"? Er det nok, som Fjeldvær sier, å "basere seg på videreforedling av produktene i langt sterkere grad enn nå"? Er det fiskeren som høster fortjenesta når torsken selges som frityr istedet for rundsløyd? Nei, det kan ikke være fiskernes lønnsevne det her i første omgang tenkes på. Kan det da være dem som arbeider innafor tilvirkinga? Det finnes i Norge idag iallefall en monopolbedrift innafor fisketilvirkinga med salg verden over. Bedriften er FINDUS, og den eies av det sveitsiske Nestle-konsernet (større enn f.eks. Krupp, med flere ansatte enn tallet på alle industriarbeidere i hele Oslo og Akershus, med et salg større enn verdien av den norske stats samlede skatteinntekter). Produktene som FINDUS selger, er høyforedlet. Arbeiderne ved fabrikkanlegget i Hammerfest er lavt-

lønnte, og dette er en av årsakene til at bedriften vel er den som har den største gjennomtrekk av arbeidere i dette land. Skyldes den dårlige lønna at FINDUS sliter med å få omsatt produktene sine på grunn av de høye tollmurene? Vi vil bare sitere fra en artikkel av Per Otnes, stipendiat i sosiologi som i flere år har studert fiskernes kår, særlig med hensyn til forholdet mellom fiskerne og omsetningsleddene:

"Prisfall på prisene til fisker sammen med prisøkning på forbrukerprisen har vi hatt nå i 3-4år. Hva for resultater kan vi vente av det? Det viser seg at krisa ikke er like kritisk for alle i fiskerinæringa. Mens noen taper på den og står i fare for å miste heim og yrke, er det andre som gjør det meget godt. For et års tid siden fikk jeg f.eks. noen opplysninger fra A/S FINDUS' norske hovedkontor på Lysaker. Eller rettere sagt - jeg fikk en ikke helt kort forklaring på hvorfor jeg ikke kunne få noen nærmere opplysninger. Jeg ringte og spurte om bedriftens regnskaper og beretninger var offentlig tilgjengelige. Det er ikke så uvanlig at de er det. Men bedriften forklarte for det første at det var mot deres prinsipper å offentliggjøre slikt. Kanskje er det ikke så mange norske aksjonærer å gjøre inntrykk på? Men jeg fikk en forklaring på diskresjonen fra FINDUS sjøl: Det ble meg fortalt at konsernet ei tid hadde hatt slike fenomenale fortjenester på sin eksportproduksjon at det ikke ville la noen - hverken kunder eller konkurrenter - få vite hvor godt de tjente.

Denne situasjonen er ikke helt uvanlig i andre deler av fiskerinæringa heller. Særlig de store i fryseribransjen har gjort det godt ei tid".

(Fra "Kontrast" nr.7 - 1971).

FINDUS har i flere år basert arbeidskraftstilførselen sine på den store arbeidsløsheten i Nord-Finland. Innafor EEC vil de få rik tilgang på billig arbeidskraft f.eks. fra Sør-Italia. Samtredende franske fagforeningsledere har sagt at medlemskap i EEC vil bety en strategisk svekkelse for norsk fagbevegelse. Er det noen som tror at medlemskap vil styrke lønnsnivået for arbeiderne i fiskeindustrien?

Utlil slutt snakket Fjeldvær om å skape arbeidsplasser i kyst-Norge. Dette mener han blir vanskelig dersom Norge blir stående utafor EEC. Vi vet alle at det ikke er interessene til vanlige folk, men derimot storkapitalen som rår innafor EEC. Kapitalbevegelsen er fri. Men hva skjer når storkapitalen får hånd om fiskeomsetninga? Vi kan igjen bruke FINDUS som eksempel: For at denne bedriften, som ble opprettet med store og billige statslån, skulle kunne drive "lønnsomt" (noe vi altså har sett at den gjør) ble det nødvendig å konsentrere storparten av fiskeomsetninga i Vest-Finnmark til FINDUS. Statens utlånspolitikk ble derfor lagt opp slik at det ble vanskeligere for småtilvirkere og fiskesamvirkelag å få lån. Flere av disse måtte slutte, og dette førte naturligvis til store oppsigelser av arbeidskraft. For at bedriften skulle sikres en jamn tilførsel av råstoff, ble det videre nødvendig å investere i trålere. Dette gjorde FINDUS bl.a. gjennom A/S Hammerfest Industriefiske, et trålredere som

formelt eies av kommunen, men som helt og holdent kontrolleres av FINDUS. Norske trålere har lov til å fiske inntil 4 mil av land, dersom de er under 300 tonn. Findustrålerne er på 299 tonn.

Det skulle ikke være nødvendig å peke på hvilke konsekvenser dette fisket har for småfiskernes utkomme. Men så har vel FINDUS skapt arbeidsplasser i Vest-Finnmark, vil man innvende. Nei, bedriften har ikke det. Gjennom å ødelegge næringa for småfiskere og småtilvirkere har FINDUS derimot rassert et betydelig antall arbeidsplasser i Vest-Finnmark. Og på selve bedriften i Hammerfest foregår ei beinhard rasjonalisering av arbeidet, slik at fabrikken idag sysselsetter langt færre arbeidere enn bare for et par år siden. Det er idag nettoutflytting fra Hammerfest kommune.

Innafor EEC må vi vente at fiskeomsetninga i langt sterkere grad enn i dag blir basert på anlegg av samme type som FINDUS. Men ikke bare det. Prinsippene EEC er bygd på, går ut på at alle land skal behandles likt. Dette betyr naturligvis at de store kommer til å bre seg på bekostning av de små. Innflytelse snakker Fjeldvær om, jo, vi får da sannelig innflytelse: i EEC-parlamentet får vi toppen 5% av stemmene! Nei, vi må innse at EEC er en stormaktsallianse uten spesiell interesse for de små lands problemer, men med enorm interesse for å kunne skaffe seg kontroll over de små lands naturressurser og politikk. Skal vi avstå sjølråderetten vår til en slik allianse?

Fiskeriatvtaalen med EEC gir ingen juridiske garantier for at det skal

bli mulig å opprettholde det særegne norske kystfisket etter 1982. Det har vært mye snakk om Cappelens fransk-oversettelser. Det finnes ingen professor i fransk i dette landet som tviler på at vesentlige punkter både i jordbruks- og fiskeriatvaten er galt oversatt. Og i slike spørsmål skulle en tro at fagekspertisen står for et mer objektivt syn enn f.eks. Cappelen og Treholt, som på liv og død vil ha oss inn i EEC. I den franske utgaven, og i alle andre lands utgaver av forhandlingsprotokollen, står det "uten å fravike Romatraktatens bestemmelser", mens det i den norske friskt og freidig står "uten å ta hensyn til Romatraktatens bestemmelser". Altså stikk motsatte mening.

Spørsmålet er imidlertid om folket lar seg lure. Fjeldvær snakket om de vanskene høye tollmurer setter for utviklinga av arbeidsplasser og bosetting langs kysten. Som vi har sett er det ikke disse vanskene som er de største. Derimot lager storkapitalens jakt etter

lett-tjente penger vesentlige vansker for oss. Men det sier ikke Fjeldvær noe om.

Storbritannia tar seg idag av ca. 15% av vår fiskeeksport. Den dagen engelske trålere fritt kan komme til for å bunnskrape kysten vår for fisk, er det sjølsagt ei smal sak for dem å dekke dette importbehovet sjøl. Og så er vi da gladelig blitt kvitt den delen av våre eksportproblemer. Vi kan lage flere eksempler: Vest-tyskerne og hollenderne er ikke uefne til å tråle de heller.

La oss for det første holde klart: det er ikke eksportmarkedene som er bøygen. I framtida vil råstofftilgangen bli et problem. For det andre: Skal vi kunne opprettholde arbeidsplasser og bosetting på disse kanter av landet, får vi arbeide for å sikre oss kontroll over fiskeomsetninga og fiskeforekomstene sjøl. Dette har vi i første omgang best sjanse til å klare om vi blir stående utafor EEC.

Gunnar Foss - Svellingen.

KLART NEI PÅ FROYA

I Stølan krets på Frøya har EEC-motstanderne foretatt prøveavstemning om norsk tilslutning til fellesmarkedet. Avstemninga ble foretatt i jula, og nesten alle husstandene i kretsen ble besøkt. Vi regnet opprinnelig med å besøke alle, men aksjonen ble mer tidkrevende enn vi hadde beregna. Dessuten ble halvparten av oss satt ut av spill pga. en lokal influensa. Influensa eller ikke - det oppløftende resultatet av avstemninga gjorde oss både friskere og gladere enn vi før hadde vært.

102 avgitte stemmer fordelte seg slik:

JA til norsk medlemskap i EEC:	4	(3.9% av avgitte stemmer).
NEI " " " " :	84	(82.4% av avgitte stemmer).
VET IKKE :	14	(13.7% av avgitte stemmer).

Samtidig med prøveavstemninga ble det samlet over 80 underskrifter for et krav om at avstemningsgrunnlaget i folkeavstemninga må bli JA eller NEI til fullt medlemskap i EEC.

Björg/Gunnar/Jorun/Tor Gunnar.

FELLESSKAP FOR HVEM? (fortsatt fra side 1).

At det virkelig har foregått en konsentrasjon av økonomiske ressurser er det liten tvil om. Fra 1961 og til første halvår av 1969 ble det inngått i alt 1258 samarbeids- eller fusjonsavtaler mellom foretakene i forskjellige EF-land. En del av disse sammenslåingene gjaldt de aller største foretakene i Vest-Europa. Dessuten har Kommisjonen i Bryssel foreslått at slike flernasjonale sammenslutninger og fusjoner skal finansieres med lån fra Den europeiske investeringsbanken. Alt ligger til rette for at de store skal kunne bli enda større. For hvordan skal Europa utvikle sin "internasjonale konkurransekraft", det vil si, kjempe om verdensmarkedene mot USA, Sovjet og Japan hvis det ikke skal skje gjennom store og mektige konserner?

Men hva er det så som er så farlig med internasjonale storkonserner? Deres styrke består jo i å ha kontroll med store deler av marked og produksjon. På denne måten kan de på flere områder kontrollere et lands næringsliv, bestemme vilkårene for hvordan et land skal utnytte sine ressurser. I Norge har utenlandsk storkapital øket sin andel av aksjene i industri og bergverk fra 12% i 1952 til 22% i 1968. I 1970 regnet man med at hver fjerde aksje eides av utlendinger. Og dette dreier seg stort sett om kapital som kommer fra land utenom det nåværende EF-området. Dersom vi blir medlem i EF, vil etter all sannsynlighet også kapitalgigantene i Europa bidra til at den utenlandske aksjeandelen i norsk næringsliv stiger betraktelig.

Hva er det storkonsernene er ute etter? De er selvsagt ute etter profitt. Men like selvsagt er de ute etter kontroll. De er interessert i å legge under seg alle ledd i en produksjonsprosess, fra råvare til ferdigvare. Og hva mer er: de er interessert i å hindre at enkelte ledd utvikler seg til å bli noe mer enn råvareproduserende ledd eller mer enn et bearbeidingsledd på lavere nivå. Det var det som skjedde da ALCAN overtok Årdal og Sunndal verk. Årdal er og var et elektrolyseverk som laget råaluminium. Produksjonsleddet før elektrolysen er oksyd-fabrikk som lager aluminiumsoksyd av bauxitt. Da Årdal ble startet var det meningen at man også skulle sette igang en slik oksyd-fabrikk. Men storkapitalen hadde sett at her måtte bremseklossene settes på. I 1951 ble det gitt et lån via Marshallplanen (denne vestens velsignelse) på betingelse av at det ikke ble bygd noen oksydfabrikk i Norge. Dermed satt Norge tilbake med bare ett ledd i aluminiumsproduksjonen. Dette leddet var igjen avhengig av andre ledd, som ble kontrollert av monopolkonserner. Konsernene kontrollerte markedet og bestemte lave priser på Årdals produkter. Dermed var det bare en vei å gå: å selge Årdal og Sunndal verk til storkonsernet ALCAN. ALCAN sørger for at Årdal holder seg ved sin lest. Liknende eksempler kan hentes fra både metall-industrien og elektroteknisk industri. De store har sine knep, og alt dette gjør de for at produksjonen i små og mellomstore bedrifter ikke skal ødelegge deres kontroll med det store marked. Derfor vil de hemme utviklingen av norsk eksportindustri. Derfor vil de hindre ringvirkninger av den industri vi allerede har. De ønsker profitt, men vel så meget kontroll.

Vi tar opp tråden igjen i neste nummer.

IR.